

פזמון

כתב עת למדעי הרוח והחברה

כרך ג' | שבט תשפ"א ינואר 2021

הפקולטה למדעי הרוח והחברה | הקריה האקדמית אונו

קשת

כתב עת למדעי הרוח והחברה

עורכת הגיליון:

רויטל סלע שיוביץ

עורכי כתב העת:

מיכל אסא ענבר, דוד סורוצקין, רויטל סלע שיוביץ

חברי המערכת:

עמנואל גרופר, הקריה האקדמית אונו
טובה הרטמן, הקריה האקדמית אונו
מארק ברטלר, אוניברסיטת דיוק
אבי שגיא, אוניברסיטת בר אילן
חן שכטר, מכון מופ"ת

כתובת המערכת:

הקריה האקדמית אונו, רח' צה"ל 104, קרית אונו
טל': 03-5156354
דואר אלקטרוני: ejournal@ono.ac.il

מדיניות המערכת:

כתב העת קשת למדעי הרוח והחברה הינו כתב עת שפיט, מקוון היוצא אחת לשנה.
קשת נועד לתת במה למחקר והגות על החברה הישראלית כחברה משלבת ורב תרבותית.
מערכת כתב העת שואפת להוות אכסניה למאמרים מחקריים ועיוניים פרי עטם של אנשי הסגל בתחומי:
החינוך, הסוציולוגיה, הפסיכולוגיה, היסטוריה, לימודי דתות, מדעי היהדות והפילוסופיה.
כתב העת "קשת למדעי הרוח והחברה" הינו בהוצאת הקריה האקדמית אונו.

ISSN 2706-7475

תוכן עניינים

עמ' 3		דבר העורכת רויטל סלע-שויביץ
עמ' 5	בחירתן של 'מורות בכירות' מהמגזר החרדי בלימודי תואר בחינוך וחברה והשפעת הלימודים עליהן מנקודת מבטן	מאמרים יעל כהן עזריה
עמ' 27	תפיסתן של עובדות סגל מנהלי את הסטודנטים עם מוגבלות הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה - הבדלים תרבותיים	יעל שרגא רויטמן
עמ' 47	משבר הגירושין: הסתגלות רגשית וחברתית של מתבגרים להורים גרושים	עידית פינקלשטיין צפירה גרבלסקי-ליכטמן
עמ' 67	עמדות מורים כלפי מעורבות הורים לילדים עם צרכים מיוחדים בתהליך קבלת החלטות	אורלי אלכוף
עמ' 93	"תורה חדשה מאתי תצא" - תפקידו של המורה באקדמיה רבת תרבותית	רוני בר לב
עמ' 107	תודעת הספורט אצל היהודים הספרדים ביישוב ובשנים הראשונות להקמת מדינת ישראל באספקלריה של העיתון "הד המזרח"	משה עובדיה
עמ' 125	ערים מתערבבות בישראל	ניקולא יוזגוף-אורבך

דבר העורכות

הגיליון השלישי של כתב העת קשת בוחן תהליכי שינוי חברתיים בחברה הישראלית. חלק מהשינויים הם תולדה של חקיקה ורפורמה שנועדה לקדם שוויון זכויות בחברה, אולם מרביתם נובעים מתוך הקבוצות החברתיות עצמן ומשאיפתן לקידום מקצועי וחברתי ולצמצום אי-השוויון והפער החברתיים. בגיליון נחקרת תרומתם של השינויים לעיצוב הזהות האישית והקבוצתית ונידונות השפעתם על הדיאלוג הבין-תרבותי והאפשרות לקידום סובלנות, דו קיום והכלה.

מאמרה של **יעל כהן עזריה** דן בסיבות שהניעו מורות מהחברה החרדית להמשיך ללימודי חינוך וחברה בקמפוס רב-תרבותי ובאופן שבו הן תופסות את השפעת הלימודים על עיצוב זהותן האישית והמקצועית. רבות דובר על השינויים שהתרחשו בתחום התעסוקה של נשים במגזר החרדי, אך תפיסתן של הנשים החרדיות את השינוי שחל בהן כתוצאה מחשיפתן ללימודים אקדמיים כמעט שלא נחקרה. מאמר זה פותח צוהר ראשון להבנת הנושא ולממצאיו יש חשיבות רבה להבנת התהליך של השתלבות באקדמיה הן לחברה החרדית והן לחברה הישראלית כולה.

יעל שרגא רויטמן חוקרת במאמרה את תפיסותיהן של עובדות סגל מנהלי במוסדות להשכלה הגבוהה בנוגע להשתלבותם של סטודנטים עם מוגבלות באקדמיה. ממצאי המחקר מראים שהתייחסותן של העובדות כלפי סטודנטים עם מוגבלות מושפעת בין היתר מהעולם התרבותי שאליו הן משתייכות. המסקנה העולה ממצאים אלו היא שתהליך של שינוי עמדות כלפי אנשים עם מוגבלות יכול להתרחש רק אם הוא חלק משינוי תרבותי כולל ביחס אליהם. במישור היישומי יש לממצאי המחקר תרומה בנושא ההדגשים התרבותיים שיש לשלב בתוכנית הדרכה לנגישות במקומות העבודה.

מאמרו של **עידית פינקלשטיין וצפירה גרבולסקי-ליכטמן** בוחן את הקשרים בין מדדי המשאבים המשפחתיים השונים בקרב משפחות שלמות ומשפחות גרושות. ממצאי המחקר מספקים נקודת מבט מעניינת על חשיבותם של המשאבים המשפחתיים והשפעתם על רמת ההסתגלות הרגשית והחברתית של מתבגרים במשפחות גרושות. תרומת המחקר היא בחשיפת גורמי הסיכון המעכבים את הסתגלותם של מתבגרים לגירוש הוריהם והופכים אותם לפגיעים.

מחקרה של **אורלי אללוף** עוסק בעמדות המורים בנושא מעורבותם של הורים לילדים עם צרכים מיוחדים בקבלת החלטות הנוגעות לחינוך ילדיהם. המחקר מלמד על הפער הקיים בין הזכות שניתנה להורים ועוגנה בתיקון לחוק חינוך מיוחד (2018) לבחור את סוג המסגרת לילדיהם ולהיות שותפים בבניית תוכנית הלימודים האישית, ובין עמדות המורים בנושא. המחקר מדגיש את הצורך בשינוי העמדות של המורים כלפי ההורים על מנת שיוכלו לסייע להורים בצורה מיטבית בקבלת ההחלטה הנכונה עבור ילדם.

רוני בר לב מציע במאמרו גישה פדגוגית להוראת חסידות ובוחר את תפקידו של המרצה בהוראה באקדמיה רב-תרבותית. הגישה הפדגוגית המוצעת במאמר מאפשרת פתיחה של החומר הנלמד לשלל התבוננויות הצומחות מהקבוצה הרב-תרבותית ומאפשרות לפרש את הטקסט מנקודות המבט השונות של הסטודנטים. המאמר מדגים את תפקידו של המורה כמנהל של מגוון תרבותי, המאפשר ביטוי של פרשנויות שונות לטקסט הנלמד וחותר ליצירת משמעות אישית בקרב הסטודנטים הלומדים.

מאמרו של **משה עובדיה** בוחן את תפקיד הספורט בתקופת היישוב היהודי בתחילת המאה העשרים ולאחר הקמת מדינת ישראל באמצעות ניתוח כתבות שהתפרסמו בעיתון "הד המזרח" ששימש את הקהילה הספרדית. ניתוח הכתבות מלמד כי הפעילות בתחום הספורט שימשה לקידום צרכים חברתיים ולאומיים של הקהילה הספרדית מתוך שאיפה לצמצום הפער החברתי בינה לקהילה האשכנזית. הספורט שימש גם כלי למניעת התנהגויות אנטי-סוציאליות של בני נוער ותרם לקידום התודעה הלאומית והקשר בין היישוב היהודי בארץ והקהילה היהודית בארצות המזרח.

המאמר האחרון בגיליון, מאמרו של **ניקולא יוזגוף-אורבך**, מפנה זרקור אל תופעה עירונית-דמוגרפית של הגירת תושבים ערבים ליישובים יהודיים ויצירת 'ערים מתערבבות'. בחינת התהליכים והגורמים שהביאו להיווצרותן של ערים מתערבבות מלמדת כי מדינת ישראל והרשויות המקומיות רואות בתהליך בעיה לאומית ודמוגרפית. משכך, התוכניות המוצעות להתמודדות עם התופעה מוגבלות ומכוונות בעיקר לעידוד התיישבות יהודית מתוך ניסיון לשמור על יתרון דמוגרפי יהודי. ממצא מעניין וחשוב הוא שקצב ההגירה לערים היהודיות משפיע על מערכת היחסים המורכבת בין התושבים היהודים והערבים ומעצים את המתח ביניהם.

מערכת כתב העת מודה לעמיתים שתרמו להערכת המאמרים ומאחלת לקוראים קריאה מהנה, מעשירה ומעוררת חשיבה.

רויטל סלע-שויביץ,

עורכת הגיליון